

Republika e Kosovës - Republika Kosova - Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

*Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturë
Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure*

Departamenti për Patentë Shoferë dhe Automjete

YAZARLAR GRUBU

KATEGORËLER: C1, C, D1 VE D

Yazarlar:

**Habib Hasani, Xhevat Gashi, Avni Abdyl, Vlora Hasanramaj,
Reshat Sylejmani, Burim Deliu, Mirditë Emini**

Düzeltenler:

Fejzulla Mustafa

Shkumbim Leka

Profesyonel ortaklar

Ruzhdi Matoshi

Ekrem Latifi

Çeviri:

Bakanlıkça yetkilendirilen kurum

Fotoğraflar: Yazarlar

İnternette kaynaklar Priştine, 2024

Priştine, 2025

Bu kılavuzun fiziki ve/veya elektronik ortamda dahi olsa yayınlanması, fotokopisi çekilmesi veya maddi menfaat sağlamak amacıyla kullanılması yasaktır. Bu kılavuzun, basım veya elektronik kullanım masraflarını karşılamak için dahi olsa, hiçbir şekilde satılmasına izin verilmez. Yukarıda belirtilen koşulların uygulanmaması, maddi çıkar sağlamak amacıyla eser sahibi olma suçunu oluşturur

İçerik

1.Bölüm	5-10
2 Bölüm	11-23
3.Bölüm.....	24.-27
4.Bölüm.....	28-36
5.Bölüm.....	37-39
6.Bölüm.....	40-41
7 Bölüm.....	42-43
8.Bölüm.....	44-47
9.Bölüm.....	48-57
Literatura.....	58

1. SÜRÜŞ ZAMANI VE DİNLENME SÜRESİNE İLİŞKİN KURALLAR

Kategoriler C1, C, D1 ve D

SÜRÜŞ SÜRESİ VE DİNLENME SÜRESİ

Sürüş süresi kurallarına ilişkin olarak kullanılan ifadeler aşağıdaki anlamlara sahiptir:

Hafta - Pazartesi saat 00:00 ile Pazar saat 24:00 arasındaki süre;

Tatil - sürücünün (sürücü) boş zamanı istediği gibi kullandığı kesintisiz süre;

Kesinti - sürücünün araç kullanma veya yalnızca dinlenmesine izin veren başka bir görevi gerçekleştirme hakkına sahip olmadığı herhangi bir süre;

Günlük dinlenme süresi - sürücünün boş zamanını istediği gibi geçirebileceği günün bir kısmı ve "normal günlük dinlenme" veya "azaltılmış günlük dinlenme" olabilir.

Aracın sürüş süresi - mürettebatın sürüş süresi, sürüş sırasında birbirini takip eden iki günlük dinlenme periyodundan veya bir günlük dinlenme periyodu ile bir haftalık dinlenme periyodundan oluşan, araç panosunda en az iki sürücünün bulunması durumudur. vardiyalar.

Kamyon sürüşü

Günlük sürüş süresi - günlük dinlenmenin sonundan ve bir sonraki günlük dinlenmenin başlangıcından veya günlük dinlenmenin sonundan ve haftalık dinlenmenin başlangıcından itibaren toplam birikmiş süre;

Sürüş süresi - önceden belirlenmiş kurallarla tanımlanan koşullar altında otomatik, yarı otomatik veya manuel olarak kaydedilen toplam sürüş süresi.

Sürüş süresi

Günlük sürüş süresi 9 saati geçmez. Günlük sürüş süresi haftada 2 defadan fazla olmamak üzere en fazla 10 saate kadar uzatılabilir. Haftalık sürüş süresi 56 saati geçmez. Art arda iki hafta boyunca biriken toplam sürüş süresi 90 saati aşmaz.

Sürüş süresi, herhangi bir bölgede gerçekleştirilen tüm sürüş süresinden oluşur (hesaplanır).

Duraklatma (molalar)

4,5 saatlik sürüşün ardından sürücü, mola vermediği sürece en az 45 dakika kesintisiz mola veriyor.

Kamyon sürücüsünün molaları

Bu mola, karayolu taşımacılığına ilişkin kurallara göre on beş (15) dakikalık bir kesinti ve ardından en az otuz (30) dakikalık başka bir kesinti ile değiştirilebilir.

Bekleme süresi ve araçta harcanmayan süre, hareket halindeki araç, gemi veya trende geçirilen süre diğer işler sayılmaz ancak "mola" olarak nitelendirilebilir.

Dinlenme zamanı

Sürücü, karayolu ulaşım kurallarıyla belirlenen günlük ve haftalık dinlenme süresini kullanır. Günlük veya haftalık dinlenme süresinin bitiminden sonraki her 24 saatlik dönemde sürücünün yeni bir günlük dinlenme süresi alması gerekir.

Günlük dinlenmenin yirmi dört (24) saatlik süreye denk gelen bir kısmı en az dokuz (9) saat ancak 11 saatten az ise, söz konusu günlük dinlenme süresi kısaltılmış süre olarak kabul edilir. günlük dinlenme. Yukarıda belirtilenlerden bağımsız olarak, aracın kullanımına katılan sürücünün, günlük veya haftalık dinlenmenin bitiminden sonra en az dokuz (9) saatten otuz (30) saate kadar olan yeni günlük dinlenme süresini kullanmış olması gerekir. .

Günlük dinlenme süresi, normal haftalık dinlenme süresine dönüştürülecek şekilde uzatılabilir veya haftalık dinlenme süresi kısaltılabilir.

Bir sürücü, iki haftalık dinlenme süresi arasında üçten fazla kısaltılmış günlük dinlenme süresi kullanamaz.

Birbirini takip eden iki (2) hafta boyunca sürücü, karayolu taşımacılığı kurallarının sağladığı tatil sürelerini kullanır.

Takograf sayfası

Mürettebata katılan sürücü, karayolu taşımacılığında öngörülen hükümlere göre haftada en az 45 saat dinlenme kullanır.

Haftalık izin tazminatı olarak alınan izinler, en az 9 saatlik başka bir dinlenme süresiyle birleştirilir.

Sürücünün (sürücünün) tercihinin göre, araçta her sürücüye uygun yatak bulunması koşuluyla, günlük dinlenme süresi ve durma noktası dışında alınan azaltılmış haftalık dinlenme süresi araç içinde kullanılabilir, Aracın planlanması sırasında imalatçının öngördüğü şekilde ve aracın sabit olması gerekmektedir.

2 hafta arasına düşen haftalık izin süreleri her iki haftada da sayılabilir, ancak ikisinde birden sayılamaz.

Kontröl aparatı

Kontröl aparatı

İzin verilen en büyük ağırlığı 5 tonun üzerinde olan ve Kosova topraklarında kayıtlı tüm yolcu ve eşya taşıma araçları, karayolu taşımacılığı hükümlerine uygun bir kontrol cihazı ile donatılmalıdır.

Kullanma şartları

Dijital alet

İşveren ve sürücü, sürücü kartının yanı sıra kontrol cihazının da düzgün çalışmasını ve yeterli şekilde kullanılmasını sağlar.

İşveren, analog takograf kayıt cihazıyla donatılmış araçların sürücülerine, bu formların kişisel niteliğini, hizmet süresini ve hasarlı veya görevli tarafından kontrole alınan sayfaları değiştirme zorunluluğunu dikkate alarak yeterli sayıda veri sayfası düzenler.

Aracın dijital takograf kontrol cihazı ile donatılmış olması halinde, işveren ve sürücü, hizmet süresi de dikkate alınarak, kontrol yapılması halinde talebe göre baskının yeterli düzeyde yapılabilmesini sağlar.

Sürücü kartının geçerlilik süresi 5 yıldan uzun olamaz, sürücünün elinde yalnızca bir geçerli kart bulunabilir.

Shoferi është i autorizuar të shfrytëzojë vetëm kartelën e tij të personalizuar, nuk mund të shfrytëzohet kartela e dëmtuar apo e skaduar.

Sürücüler, aracı kontrol altına aldıkları andan itibaren araç kullandıkları her gün bilgi formlarını veya sürücü kartlarını kullanırlar.

Veri sayfası veya sürücü kartı, geri çekilmeye izin verilmediği sürece, günlük çalışma süresinin bitiminden önce geri çekilmeyecektir.

Hiçbir veri sayfası veya sürücü kartı, kullanım amacından daha uzun süre kullanılamaz.

Takograf sayfası

Dijital takograf kontrol cihazı bulunan aracın kabininde birden fazla sürücü bulunması durumunda kartının takografıta doğru yere takılmasını sağlarlar.

Her mürettebat üyesi, kayıt sayfasındaki bilgileri karayolu taşımacılığının belirlediği kurallara göre saklamalıdır.

2. YOLCU VE EŞYA TAŞINMASINA İLİŞKİN KURALLAR

YOLCU TAŞIMACILIK (D1 ve D Kategorileri)

Yolcu taşımacılığına ilişkin kullanılan ifadeler aşağıdaki anlamlara gelmektedir:

Otobüs - yolcu taşımaya yarayan ve sürücü koltuğuna ek olarak en az sekiz koltuğa sahip olan motorlu taşıt;

Okul otobüsü - çocukları, yani öğrencileri taşımaya yarayan motorlu taşıt;

Toplu taşıma - ulaşım hizmetlerinin tüm kullanıcıları tarafından aynı koşullar altında kullanılacak ulaşım;

Toplu doğrusal yolcu taşımacılığı - belirli güzergahlarda ve seyahat sırasında, fiyatlara ve önceden belirlenen genel ulaşım koşullarına göre gerçekleştirilen ulaşım;

Otobüs durağı

Hat - yolcuların kayıtlı ve yayınlanmış yolculuk sırasına göre bir veya daha fazla kalkışla taşındığı, ilk istasyondan istasyona, sırasıyla son durağa kadar karayolu taşımacılığının gerçekleştirilmesine ilişkin ilişki veya ilişkiler kümesi;

Şehirlerarası hat – Kosova'nın ana ve bölgesel kamu yollarında geliştirilen ve iki veya daha fazla belediyeyi birbirine bağlayan hat;

Uluslararası hat – başlangıç istasyonu Kosova toprakları içinde olan, son istasyonu ise Kosova toprakları dışında olan bir hat;

Kentsel hat - iki veya daha fazla istasyonu birbirine bağlayan hat, yani bir belediyenin - şehrin kentsel sınırları içindeki duraklar;

Kentsel-çevre hattı - iki veya daha fazla istasyonu birbirine bağlayan hat, yani bir belediyenin sınırları içinde durur;

Yolcu hattı - ilk ve son istasyon arasında ulaşımın gerçekleştirildiği hat, sırasıyla tüm istasyonlarda zorunlu duraklara sahip otobüs durakları, sırasıyla seyahat programında tanımlanan güzergah boyunca otobüs durakları;

Direkt hat - güzergah boyunca duraklarda durmadan seyahat programında tanımlanan, ilk ve son otobüs terminali, sırasıyla otobüs durağı arasında ulaşımın gerçekleştirildiği hat;

Ekspres hat - ulaşımın ilk ve son otobüs terminali arasında, sırasıyla seyahat programında belirtilen otobüs durakları arasında gerçekleştirildiği, herhangi bir önemli otobüs istasyonunda, sırasıyla seyahat programında belirtilen otobüs duraklarında durduğu bir hat;

Şehirlerarası doğrusal ulaşım - iki veya daha fazla belediye arasında yolcuların toplu taşınması ve doğrusal, ekspres veya doğrudan yolcu taşımacılığı olarak gerçekleştirilebilir;

Uluslararası hatlarda ulaşım - Kosova ve diğer ülkeler arasında yolcuların toplu karayolu taşımacılığı;

Yolcu - karayolu taşımacılığı işletmecileri tarafından tazminat karşılığında taşınan ve sözleşmeye göre taşıma hakkına sahip olan gerçek kişi;

Özel doğrusal taşımacılık - taşıma operatörü ile taşıma müşterisi arasındaki yazılı bir sözleşmeye dayanarak gerçekleştirilen, yalnızca belirli sayıda yolcunun taşınması, bu durumda müşterinin nakliye ücretini ödemesi;

İlişki - sırasıyla otobüs durakları olarak seyahat sırasında otobüs durakları olarak işaretlenen hat üzerindeki iki yer arasındaki mesafe.

Yolcuların karayolu taşımacılığı şu şekilde gerçekleştirilir:

- Otobüsle düzenli yolcu taşımacılığı,
- Otobüsle yolcuların ücretsiz taşınması,
- yolcuların taksiyle taşınması,
- kişisel ihtiyaçlar için yolcuların taşınması.

Düzenli otobüs yolcu taşımacılığı, ücretsiz otobüs yolcu taşımacılığı ve ulaşım otobüs yolcularının kişisel ihtiyaçlarına yönelik olarak şu şekilde uygulanmaktadır:

- Kosova toprakları içerisinde taşımacılık,
- Kosova toprakları dışında taşımacılık,
- Kosova topraklarından erişim ve transit için ulaşım.

Kosova'da düzenli yolcu taşımacılığı

Otobüsle düzenli yolcu taşımacılığı, önceden belirlenen ve teyit edilen seyahat sırasına, sabit ve ilan edilen fiyata ve diğer ulaşım koşullarına göre belirli güzergahlarda (hatlarda) gerçekleştirilir.

Kosova toprakları içerisinde yolcuların otobüsle düzenli olarak taşınması şu şekilde gerçekleştirilebilir:

- *kentsel ve kentsel-banliyö taşımacılığı,*
- *şehirlerarası ulaşım,*
- *özel yolcu taşımacılığı,*
- *kişisel ihtiyaçlar için ulaşım.*

Şehir içi ve şehir içi-banliyö taşımacılığı düzenli ulaşım olarak gerçekleştirilebilmektedir.

Şehirlerarası ulaşım düzenli taşıma, direkt taşıma ve ekspres olarak gerçekleştirilebilmektedir.

Karayoluyla yolcu taşımacılığı yapılan otobüsün mürettebatının resmi kıyafet (ünifforma) taşınması zorunludur.

Uluslararası yolcu taşımacılığı

Uluslararası taşımacılıkta otobüs

Kosova ve diğer ülkeler arasında otobüsle uluslararası yolcu taşımacılığı ve Kosova toprakları üzerinden transit taşıma, Karayolu Taşımacılığı Kanunu ve tüzük, anlaşmalar ve diğer uluslararası kurallara uygun olarak yapılır.

Serbest yolcu taşımacılığı

Serbest yolcu taşımacılığı, yurt içi ve yurt dışı taşımacılıkta, müşteri veya turizm acentelerinin inisiyatifiyle oluşturulan önceden bilinen bir yolcu grubunun, ilişkinin, taşıma bedelinin belirlendiği güzergah boyunca yolcu giriş çıkışları olmaksızın taşınmasıdır. ve diğer koşullar taşıma operatörü ile taşıma müşterisi arasındaki sözleşme ile belirlenir.

Seyahat edenlerin kişisel ihtiyaçları için ulaşım

Seyahat edenlerin kişisel ihtiyaçlarına yönelik taşımacılık, gerçek veya tüzel kişi tarafından ticari ve kar amacı gütmeyen amaçlarla gerçekleştirilen bir işlemdir.

Operatör-sürücünün yükümlülükleri

Taşımacılık işletmecisi yani otobüsü kullanan sürücü, taşımayı karayolu taşımacılığı ve yönetmelik hükümlerine göre yapmakla yükümlüdür.

Taşımacılık işletmecisi yani otobüsü kullanan şoför, Bakanlıkça ruhsatlandırılmış otobüs duraklarını ve şehirlerarası ulaşım için belirlenmiş yatay ve dikey işaretlerle işaretlenmiş durakları kullanmakla yükümlüdür:

- Yolcuların giriş ve çıkışları yalnızca seyahat talimatında belirlenen ve kaydedilen otobüs istasyonlarında ve duraklarda yapılır;
- taşıma operatörü-sürücü seyahat emrinde kayıtlı tüm duraklarda durmak zorundadır.

Düzenli yolcu taşımacılığının yapıldığı aracın aşağıdaki özelliklere sahip olması gerekir:

- yolcu taşıma operatörünün adını yan kısıma yazınız,
- ön camın (çamurluk) sağ alt köşesinde, başlangıç istasyonundan kalkış saatini ve son istasyona varış saatini gösteren çizgi, yolcuları almak ve indirmek için en az üç belirlenmiş durakla işaretlenmiştir.

Araç, teknik-çalışma koşullarının yanı sıra teknik-sihhi ve hijyenik koşulları da karşılamalıdır.

Otobüsle yolcu taşımacılığı

Otobüslerle şehir içi toplu taşıma araçlarında yolcu taşımaya yönelik araç içerisinde ve bağlı araçta, ayakta dahi olsa insan taşınmasına izin verilmektedir.

Bu durumda emniyet kemeri kullanımına gerek yoktur.

Şehir içi otobüs taşımacılığı

Şehirlerarası ulaşımda toplu taşıma için kullanılan otobüslerde, otobüse monte edilmiş koltuklar olduğu için ancak o kadar kişi taşınabilmektedir.

Şehirlerarası otobüs taşımacılığı

Şehir içi ulaşımda yolcu römorkları yalnızca otobüslere takılabilmektedir.

Koltukların yanı sıra ayakta durma yerleri de bulunan otobüsler karayolu taşımacılığı hükümlerine uymak zorundadır.

Araç durmadan ve otobüs şoförü kapıları açmadan yolcuların yolcu taşıma aracından inmesine izin verilmeyor.

Çocuklar/öğrenciler için organize ulaşım

Çocukların araç/otobüs ile düzenli bir şekilde taşınması durumunda aracın özel şartları taşınması ve özel bir işaret ile işaretlenmesi, çocukların araca giriş ve çıkışları sırasında sürücünün tüm sürüş sistemini açması gerekmektedir. Göstergeler.

Çocukların düzenli bir şekilde taşınmaması halinde araca özel bir işaret konulması yasaktır.

Sadece çocukları/öğrencileri taşıyan otobüs

Araçta çocuk taşınmıyorsa özel işaretin kapatılması veya kaldırılması gerekir.

Yerleşim yeri içindeki otobüs durağından otobüs şoförü, trafiğe herhangi bir engel veya tehlike oluşturmayacağından emin olduktan sonra yakındaki trafik şeridine girebilir veya yola çıkabilir. Sürücü yön göstergeleriyle sinyal vermelidir.

Kent içi trafiğe otobüs girişi

Otobüslerin durak dışında yolcu almak veya indirmek için durdurulması yasaktır. Yerleşimin dışındaki otobüs durağından otobüs şoförü, ancak tüm karayolu araçlarını bıraktıktan sonra yakındaki trafik şeridine girebilir veya yolda ilerleyebilir. Sürücü yön göstergeleriyle sinyal vermelidir.

Otobüsün yerleşim yeri dışında trafiğe girişi

Hız sınırı

Karayolları ve motorlu yollar dışındaki yollarda araç kategorilerine göre hareket hızı aşağıdakilerle sınırlıdır:

- Otobüsler için 80 km/saat,
- Hafif römorklu otobüsler ve kamp römorku çeken araçlar için 80 km/saat;
- Organize çocuk taşımacılığı yapan otobüsler için 70 km/saat,

-70 km/saat, ayakta durma konumu olmayan düğüm otobüsleri için,

Ayakta durmayan düğüm otobüsleri

- Yolcu taşımaya yönelik römorklu otobüsler için 50 km/saat,
- Şehir içi otobüsler için 50 km/saat,
- Monte edilmiş koltuklara ek olarak ayakta durma yerleri de bulunan otobüsler için 50 km/saat.

Yolcu araçlarının karayolları ve otoyollarda hareket ettiği durumlarda, organize çocuk gruplarını taşıyan otobüsler hariç, izin verilen en büyük ağırlığı 12.000 kg'ın üzerinde olan otobüsler için bu araçların hızı 100 km/saat ile sınırlıdır.

Araç kategorisine göre hız limiti bulunan araçların sürücüleri, hız limiti levhasını aracın arka tarafında görülebilecek bir yere yerleştirmekle yükümlüdür.

Otobüslerde ilgili mevzuatta belirtildiği üzere hız sınırlayıcının bulunması zorunludur.

Otobüs sürücüleri, kurallar veya trafik işaretleri tarafından daha yüksek hıza izin verildiğinde bile, ait oldukları kategoriye ait otobüs kısıtlamalarına uymak zorundadır.

MALLARIN TAŞINMASI (C1 ve C Kategorileri)

Malların taşınması ile ilgili olarak kullanılan ifadeler aşağıdaki anlamlara gelir:

Karayolu yük taşımacılığı operatörü - kişisel ihtiyaçlar ve üçüncü şahıslar için motorlu araçlarla veya kombine araçlarla taşıma yapan herhangi bir yük taşıma operatörü;

Üçüncü şahıslar için taşıma - diğer gerçek ve tüzel kişiler için ticari amaçlarla gerçekleştirilen malların taşıma aracı veya taşıma araçları seti ile taşınması.

Malların karayoluyla taşınması

Yurt içi ve yurt dışı karayolu eşya taşımacılığı, kendi ihtiyaçları için (kendi hesabına) eşya taşınması ve kira ve ödeme karşılığında (üçüncü şahıslar adına) eşya taşınması şeklinde gerçekleştirilir.

Kişisel ihtiyaçlar için malların taşınması

Kişisel ihtiyaçlara yönelik malların taşınması, gerçek veya tüzel kişi tarafından tazminatsız olarak gerçekleştirilen taşıma olarak kabul edilir.

Kira ve ödeme karşılığında malların taşınması (üçüncü şahıslar için)

Malların kira ve ödeme (üçüncü bir taraf adına) karşılığında taşınması, gönderici ile malların taşınması için sözleşme yapan malların alıcısı arasında yazılı veya sözlü bir anlaşma temelinde gerçekleştirilir.

Kamyon

Kosova'da ikamet eden operatörler için uluslararası taşımacılık izinleri

Malların taşınması için yerleşik operatörlere yönelik uluslararası taşıma izinleri, taşınmanın izinsiz gerçekleştirildiği uluslararası anlaşmayla belirlenmedikçe, uluslararası taşıma izni esas alınarak gerçekleştirilir.

Bir kamyon (araç) içinde kişilerin taşınması

Yük yükleme-boşaltma işlerinde çalışan, ayrıca tarım işleri veya diğer işlerle uğraşan kamyonunda maksimum 5 kişi taşınabilmektedir.

Yükleme-boşaltma veya diğer işlerde çalışan 5'ten fazla kişi özel izinle kamyonun kargo alanında taşınabilir. Sürücünün özel izin belgesini yanında bulundurması ve yetkili kişi tarafından istendiğinde göstermesi gerekmektedir.

Doğal afetler sırasında tahliye veya yardım durumunda kamyon, önceden izin alınmaksızın bile insanları taşıyabilir.

14 yaşını doldurmamış bir kişinin kamyonla taşınmasına ancak bir yetişkin eşliğinde izin verilir.

Kamyonun kargo alanında veya iş makinesinde taşınan kişilerin aşağıdakileri yapmasına izin verilmez:

- ayağa kalkmak,
- aracın yanlarına oturmak,
- dengesiz yük üzerine oturmak,
- aracın yan yüksekliğini aşan bir yükün üzerine oturmak.

Ayakta durmak yasaktır

Karayolu trafiğinde kişilerin taşınması yasaktır:

- Sepeti olmayan araçta,
- Otomatik boşaltmalı araçta, mekanizma devrede ise,
- kamyonun çektiği yükün taşınması için bağlı araçta.

Taşınan yük, kamyon veya römorkun en uç noktasını 1 metreden fazla aşyorsa, bir işaret ile işaretlenmelidir. Bu işaret, aracın uzunlamasına eksenine dik olarak yerleştirilmiş, dönüşümlü olarak yansıtıcı turuncu ve beyaz eğik şeritlerle renklendirilmiş, 50 cm x 50 cm ölçülerinde kare şeklindedir.

Hayvanların taşınması

Bu tür taşımaların ön koşullarını karşılayan ve yol güvenliğini tehlikeye atmayan taşıma aracında hayvanların taşınmasına izin verilir.

Kamyon ve römorkta hayvan taşınması durumunda bu araçlarda insan taşınmasına izin verilmez.

Hayvan taşıma kamyonu

Araçta evcil hayvan taşınıyorsa ön koltuğa yerleştirilmesine izin verilmez.

Yerleşim alanı içinde kamyon hareketi

Yerleşim yeri içindeki tek yönde 2 veya daha fazla şeritli yolda, izin verilen en büyük ağırlığı üç bin beş yüz (3500) kg'ın üzerinde olan kamyonun sürücüsünün, trafik şeridinin bir kısmı hariç, yalnızca en sağdaki trafik şeridini kullanmasına izin verilir. kavşaktan önce veya aracın sola döndüğü veya yarım daire şeklinde dönüş yaptığı diğer yerden önce yol.

Aracın en sol şeritte yalnızca sola dönüşler veya yarım daire şeklindeki dönüşler için hareket etmesine izin verilir.

Taşınma sırasında kamyon

Çok şeritli bir otoyolda sürüş

Araçların tek yönde hareket etmesine hizmet eden 3 veya daha fazla şeritli trafiğin bulunduğu otoyolda, izin verilen azami kütlesi 5000 kg'dan fazla olan veya uzunluğu 7 metreden fazla römorku olan bir aracın sürücüsü, yol yüzeyinin sağ kenarına yakın yerde yalnızca 2 şeritli trafik oluşturur.

Kamyon otoyolda giderken

Hız sınırı

Otoyollar ve motorlu yollar hariç diğer yollarda araç kategorilerine göre hareket hızı aşağıdakilerle sınırlıdır:

- İzin verilen en büyük ağırlığı 7500 kg'a kadar olan kamyonlar için 80 km/saat,

- İzin verilen en büyük ağırlığı 7500 kg'ın üzerinde olan kamyonlar için 70 km/saat,

İzin verilen en büyük ağırlığa sahip kamyon 7500 kg'ın üzerindedir.

- Alet takılı bir kamyon için 70 km/saat;

Ataşmanlı kamyon

- Tehlikeli madde taşıyan araçlar için 70 km/saat,

Tehlikeli madde taşıyan araç

- Grup halinde insan taşımacılığı yapan kamyonlar için 50 km/saat.

Araçların otoyollarda ve otoyollarda hareket ettiği durumlarda kamyonların hızı sınırlıdır:

- Tehlikeli madde taşıyan araçlar hariç, izin verilen en büyük ağırlığı 12.000 kg'ın üzerinde olan kamyonlar için 85 km/saat,

12.000 kg'ın üzerinde ağırlığa sahip kamyon

- Takılı araçlara sahip araçlar için 80 km/saat.

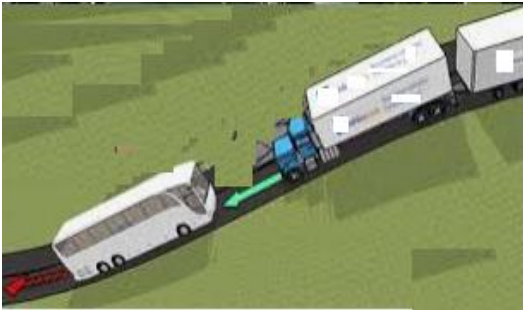
Araç seti

Sürücüler, trafik kuralları veya daha yüksek hıza izin veren trafik işaretleri ile ilerledikleri yolda dahi araçlarının sınırlamalarına göre hareket hızına uymak zorundadır.

Kategorilerine göre hız limiti belirlenmiş olan araçların (izin verilen azami ağırlığı 3500 kg'ın üzerinde) sürücüleri, hız limiti levhasını aracın arka tarafında görülebilecek bir yere yerleştirmekle yükümlüdür.

ZIT

Sollamanın zor veya imkansız olduğu eğimli bir yolda, araçlardan birinin trafiği kolaylaştırmak amacıyla geriye doğru hareket etmek zorunda kaldığı durumlarda aşağıdakileri yapması gerekir:

- Otobüsün karşılandığı ulaşım aracı,
- çekici araçla karşılaşırsa otobüs,
- Araçlar aynı kategorideyse aşağıya doğru hareket eden araç.

Otobüs geri gitmeli

Arızalı kamyon ve araç kombinasyonunun çekilmesi

Arızalı taşıma aracının veya araç grubunun çekilmesine, yükleme ve boşaltma için uygun olan ilk yere kadar, istisnai durumlarda ise aracın arızasının giderilebileceği ilk yere kadar çekilmesine izin verilir.

Aracın yönlendirilmesine veya fren kullanılmasına gerek kalmayacak şekilde çekilmesi durumunda, çekilen aracın toplam kütlesi, çeken aracın toplam kütlesinden fazla olamaz.

Arızalı otobüsün çekilmesi

Ek araçları

Karayolu trafiğinde kamyonun ulusal yollarda iki, otoyolda ise bir ataşman çekmesine izin veriliyor.

Bir otobüsün seyahat ettiği herhangi bir yolda yalnızca bir çekici araç çekmesine izin verilir.

Aracın yedek ve ek donanımları

Karayolu trafiğindeki kamyon ve otobüslerin yedek ve ek donanıma sahip olması gerekir: ilk yardım kutusu, güvenlik üçgeni, arızalı aracı çekme cihazı, yansıtıcı yelek ve belirlenmiş kurallarla kullanımının öngörüldüğü durumlarda yangın söndürücü. Tüm bu cihazların eksiksiz ve son kullanma tarihi geçmiş olması gerekmektedir.

Ek ve yedek ekipman

3. YURTIÇİ VE ULUSLARARASI NAKLİYE İÇİN GEREKLİ BELGELER

YURTIÇİ VE ULUSLARARASI TAŞIMACILIK İÇİN GEREKLİ BELGELER (D1 ve D Kategorileri)

Yurt içi ve yurt dışı yolcu taşımacılığında gerekli belgelere ilişkin kullanılan ibareler aşağıdaki anlamları ifade etmektedir:

Taşıma izni - yolcuların veya malların karayoluyla taşınmasının gerçekleştirildiği bu yasa veya uluslararası anlaşma ile belirlenen bir yasa;

Seyahat broşürü - yurtiçi ve uluslararası taşımacılıkta yolcuların ücretsiz karayolu taşımacılığını gerçekleştirirken taşıma operatörünün sahip olması gereken tanımlanmış form;

Rota kitapçığı - doğrusal yolcu taşımacılığının yapıldığı otobüsün kayıt numarasını, hattın adını, yolculuğun başlama ve bitiş saatlerini, araç personeline ilişkin verileri ve gidiş yönünü içeren tanımlanmış form dolaşımı, güzergah kitapçığını düzenlemeye yetkili kişinin imzası ve otobüs terminaline veya doğrusal ulaşımda otobüs durağından varış ve ayrılışı işaretlemeye yönelik sütun.

HENDİ GÜNEŞ

SIT - LIND TOURS
Seyahat Operatörü

KELACHING - MALİŞEVÉ - ÜBERANDE

Kayıt No	Km	Venü-ulaşım	Kayıt No	Km	Venü-ulaşım
10-38	0	Malışevé	10-11	14	Malışevé
10-35	0	Malışevé	10-12	14	Malışevé
10-08	0	Malışevé	10-13	14	Malışevé
10-07	0	Malışevé	10-14	14	Malışevé
10-30	0	Malışevé	10-15	14	Malışevé
10-25	0	Malışevé	10-16	14	Malışevé
10-03	0	Malışevé	10-17	14	Malışevé
10-01	0	Malışevé	10-18	14	Malışevé
10-02	0	Malışevé	10-19	14	Malışevé
10-04	0	Malışevé	10-20	14	Malışevé
10-05	0	Malışevé	10-21	14	Malışevé
10-06	0	Malışevé	10-22	14	Malışevé
10-09	0	Malışevé	10-23	14	Malışevé
10-10	0	Malışevé	10-24	14	Malışevé

Seyahat emri

Seyahat emri - aşağıdakileri içeren belge: taşıma operatörünün adı, taşımanın gerçekleştirildiği hat, hattın türü, otobüs duraklarının sırası, sırasıyla otobüs durakları, ardından hattın başladığı yerden mesafe, otobüs terminaline yani otobüs duraklarına varış ve ayrılış saatleri, hattın bakım şekli, hattın bakım süresi ve seyahat emrinin geçerlilik süresi.

Seyahat sırası

Yurtiçi ve yurtdışı karayolu yolcu taşımacılığında operasyon sırasında gerekli belgeler

Şehirlerarası düzenli yolcu taşımacılığı sırasında işletmeci bu belgeleri otobüste bulundurmak zorundadır;

- seyahat emri,
- yol defteri,
- İlgili lisansa göre otobüs sertifikası.

Uluslararası taşımacılıkta düzenli yolcu taşınması sırasında işletmeci aşağıdaki belgeleri otobüste bulundurmak zorundadır:

- İzin belgesi ve beraberindeki izin belgelerinin aslı,
- yol defteri,
- İlgili lisansa göre otobüs sertifikası,
- sürücü sertifikası (CPC).

Yolcuların ücretsiz taşınması sırasında işletmecinin otobüste aşağıdaki belgeleri bulundurması zorunludur:

- İzin belgesi ve beraberindeki izin belgelerinin aslı,
- operatör ve Sınır Polisi tarafından onaylanmış orijinal irsaliye,
- İlgili lisansa göre otobüs sertifikası,
- sokak arama emri.

Yolcuların taşınması sırasında işletmeci, karayolu taşıma kuralları, tüzükler ve uluslararası anlaşmalarla belirlenen diğer ek belgeleri bulundurmak zorundadır.

Seyahat Kağıdı

Yolcuların ücretsiz taşınmasını gerçekleştirirken seyahat kitabı vazgeçilmezdir.

Kategoriler CI ve C

Yurt içi ve yurt dışı eşya taşımacılığında gerekli belgelere ilişkin kullanılan deyimler aşağıdaki anlamlara gelmektedir:

Taşıma izni - karayolu taşımacılığı hükümleri veya uluslararası anlaşma ile yolcu veya malların karayolu taşımacılığının gerçekleştirildiği esasına göre belirlenen kanun;

İzin (CEMT) - CEMT üye devletlerinin topraklarında, üç CEMT üye devletinden birinde kayıtlı araçlarla uluslararası karayolu mal taşımacılığına yönelik çok taraflı izin - Avrupa Ulaştırma Bakanları Konferansı.

İzin (CEMT)

Üçüncü şahıslar için nakliye - malların kamyonla veya diğer gerçek ve tüzel kişiler için ticari amaçlarla gerçekleştirilen taşıma araçlarıyla taşınması;

Konşimento - mallara eşlik eden ve şunları içermesi gereken belge: düzenlenme tarihi ve yeri, gönderenin adı ve soyadı veya adı, ardından adresi, taşıma operatörünün adı ve soyadı veya adı, nakliyecinin kayıt numarası. Araç, malların yüklendiği tarih ve yer, alıcının adı ve soyadı veya unvanı ve boşaltma yeri, yükün miktarı ve cinsine ilişkin not, konşimentoya eklenen belgelerin listesi, taşıma masrafları ve diğer maliyetler;

CMR - uluslararası karayolu taşımacılığında mallara eşlik eden belge.

Yurt içi ve yurt dışı karayolu eşya taşımacılığı sırasında gerekli belgeler

Malların taşınması sırasında araçtaki operatörün aşağıdaki belgelere sahip olması gerekir:

a) Kosova'da yerel ulaşım için:

- araç sertifikası (Lisanstan alıntı),
- sokak arama emri.

b) uluslararası taşımacılık için:

- araç sertifikası (Lisans'tan alıntı);
- CMR konşimentosu;
- Uluslararası anlaşmayla aksi kararlaştırılmadıkça, uluslararası taşıma izni,
- yol defteri,
- sürücü sertifikası (CPC).

TIR Malların taşınması sırasında, araçtaki operatörün ayrıca karayolu taşımacılığı kuralları ve diğer yönetmeliklerle belirlenen diğer ek belgelere de sahip olması gerekir.

Kategoriler C1, C, D1 ve D

- Karayolu trafik kuralları kanununa göre araç kullanırken gerekli belgeler şunlardır:
- Ehliyet;
- araç tescil belgesi;
- Araç yurt dışında araç kullanmak için kullanılıyorsa yetkilendirme. Yetkinin alınması gerekir
- Sürücünün aracın sahibi olmaması veya aracın sahibi olmaması halinde yetkili yetkili kuruluşa
- araçta;
- Aracın ticari bir araç olarak kullanılması durumunda, kamu veya özel kuruluşlar tarafından ülke içinde araç kullanmak için verilen iş emri veya izin; örneğin: şirketlerin, işletmelerin, firmaların, taksilerin, sürücü kurslarının, otobüslerin, taşıtların kamu ve özel araçları taşıyıcı veya benzeri;
- sigorta poliçesi;
- Avrupa kaza raporu;
- önceki kurallarda belirtildiği şekilde sürücülerin yeterliliğine ilişkin belgeler;
- Yasanın bulundurulmasını öngördüğü durumlarda geçerli sağlık sertifikası.

4. KÜTLE, BOYUTLAR, DİNGİL YÜKÜ VE HIZ SINIRLAMA CİHAZLARINA İLİŞKİN KURALLAR

Kategoriler C1, C, D1 ve D

KÜTLE, BOYUTLAR VE AKS YÜKÜ

Bu bölümle ilgili olarak kullanılan ifadeler aşağıdaki anlamlara sahiptir:

Kamyon/nakliye aracı - kargo taşımaya yarayan herhangi bir araç;

Boş aracın ağırlığı - Mürettebatsız, yolcusuz, kargosuz, yakıt deposu dolu ve araç için gerekli alet ve ekipmanlarla birlikte boş aracın ağırlığı;

Genel kütle - karayolu taşıtının etkin kütlesi ile taşıt tarafından taşınan yükün kütlesi (araçtaki kişilerin kütlesi dahil) ve yüke eklenen taşıtın kütlesi de dahil olmak üzere çekici araç;

İzin verilen maksimum kütle - aracın yüküyle birlikte aracın izin verilen maksimum kütlesi;

Aracın izin verilen maksimum uzunluğu, aracın yüksüz durumdaki en uç ön ve arka kısmı arasındaki mesafedir;

Kamyon römorkörünün uzunluğu

Aracın izin verilen maksimum genişliği, aracın yüksüz en dış tarafı arasındaki mesafedir;

Aracın izin verilen maksimum yüksekliği - lastik basıncı araç üreticisi tarafından belirlenen basınca uygun iken, yüksüz aracın yatay tabanı ile en yüksek kısmı arasındaki mesafedir.

C ve D kategorisindeki araçların izin verilen maksimum yüksekliği 4 metredir.

Otobüs yüksekliği

Kamyon ve otobüslerin çekiş tekerlekleri, aracın veya araç grubunun toplam kütesinin en az 1/4'ünü oluşturur.

Otobüs ve kamyonların yönlendirme akslarının tekerlekleri, eğer araç yatay olarak duruyorsa, aracın toplam kütesinin en az 1/5'ini oluşturur.

İzin verilen en büyük ağırlığı 3,5 tona kadar olan nakliye aracının veya otobüsün, çekici aracın toplam kütesini aşmasına izin verilmez.

İzin verilen en büyük ağırlığı 3,5 tonun üzerinde olan taşıma aracı tarafından çekilen römorkun toplam kütesi, çekici aracın toplam kütesini %40'a kadar aşabilir.

Yukarıda belirtilen kısıtlamalar çekme başlığı (römorkör) için geçerli değildir.

Römorkör

FREN SİSTEMİ

Park freni sistemi, aracın dışından etkinleştirilebilecek şekilde takılı araca yerleştirilmelidir.

Araç ve römorkların çalışma fren sistemi tüm tekerleklerde çalışmalıdır.

Uzun süreli yavaşlama cihazı

Uzunlamasına geniş bir yokuşta sürerken - uzun yokuşlarda, aracın sürekli frenlenmesi gerekir, bu nedenle, çalışma frenini sık sık kullanmadan aracın yavaşlamasını sağlayan yavaşlama cihazları (geciktiriciler) kullanılır.

İzin verilen maksimum kütlesi 5 tondan fazla olan ve izin verilen maksimum kütlesi 7 tondan fazla olan bir römorku çekmek üzere tasarlanmış kamyonlar ve otobüsler, uzun süreli araç yavaşlama cihazına sahip olmalı ve kurulmalıdır.

Dingil başına izin verilen maksimum kütlesi 9 tonu aşan yarı römorklarda ve izin verilen maksimum ağırlığı 9 tondan fazla olan nakliye araçları ve otobüslerde bile, aracın uzun süreli yavaşlamasını sağlayan cihazlar yerleştirilmeli ve kurulmalıdır.

Geciktirici türleri şunlardır:

Motor geciktirici - motora yakıt akışını tamamen durdurarak ve havalandırma borusunu kapatarak çalışır.

Hidrodinamik yavaşlatıcı - sıvı temelinde çalışır, elektrodinamik yavaşlatıcı ise akım - jeneratör - temelinde çalışır.

Geciktirici - bu cihaz, ağır nakliye araçlarına ve otobüslere monte edilir; bunun avantajı, fren plakası, kampana ve yakıttan tasarruf edilmesinin yanı sıra, daha fazla yol güvenliği sağlayan pnömatik stabilitesinin artırılmasıdır. Retarder'a, sırasıyla direksiyon simidi kolunun özel pozisyonuna takılan elektrik kumandasında, uzun yokuşlarda uygun iniş hızı hafızaya alınabilir, burada iniş sabit bir hızda gerçekleştirilir; 40 km\saat, bu da aracın hızının artmasına izin vermeme etkisi anlamına geliyor.

Fren cihazları - izin verilen maksimum ağırlığı 0,75 tonu aşmayan takılı araca yukarıda belirtilen kurallara göre monte edilmesi gerekli değildir.

İzin verilen en büyük kütlesi 0,75 tonu aşan, bağlı araçtaki çalışma freni sistemi, treylerin tüm tekerlekleri üzerinde çalışacak şekilde konumlandırılmalı ve monte edilmelidir.

İzin verilen maksimum ağırlığı 3,5 tonu aşmayan bağlı bir araçta, çalışma freni atalet komutuyla gerçekleştirilebilir.

Nakliye araçlarının, otobüslerin ve römorkların park freni sistemi, çekici araçtan ayrıldığında, yüklü aracın %18'lik bir eğimde izin verilen maksimum ölçüde hareketsizliğini sağlamalı ve bu sırada araç başka bir şekilde engellenmemelidir.

Araç park freni sistemi %12 eğimde tüm araç grubunun hareketsiz kalmasını sağlamalı ve bu süre zarfında araca başka bir şekilde fren yapılmamalıdır.

Kamyonun, otobüsün, bağlı araç olmadan veya bağlı araçla birlikte ve izin verilen daha büyük kütleyle sahip uzun süreli yavaşlaması için cihaz, uygun bir yokuş aşağı vites oranıyla 30 km/saatlik sabit bir hızı koruma olanağına (yavaşlama) sahip olmalıdır. %7'si ve yol uzunluğu 6 km'dir.

Çekici araca uzun süreli geciktirici takılı değilse, çekilen aracın kendi geciktiricisinin olması ve çekici araç sürücüsünün sürüş sırasında bunu etkinleştirebilmesi durumunda çekilen aracı çekebilir.

Yol, sinyalizasyon ve konum aydınlatma ekipmanları

Karayolu trafiğine katılan kamyon ve otobüslerin ışıkları aşağıdaki şekilde açık olmalıdır:

- önde en az iki beyaz ışık ve arkada iki kırmızı ışık,

- Bir veya iki ataşman çekilirken son ataşmanın arkasında en az iki kırmızı ışık yanmalıdır,

- Takılan aracın genişliği 1,60 metreden fazla ise ilk bağlanan aracın önünde iki beyaz ışık yanmalıdır.

Ataşmanın arka ışıkları

Karayolu trafiğine katılan aracın sinyal ve aydınlatma sistemi ile konum sisteminin düzenli olması gerekmektedir.

İleri teknolojiyle donatılmış araçta aydınlatmaların kullanımı üretici firmanın öngördüğü şekilde yapılmaktadır.

Sokak aydınlatma cihazları şunlardır:

- uzun farlar,
- kısa ana farlar,
- ön sis farları,
- geriye doğru sürüş.

Araçlar ve bağlı araçlar için ışıklı sinyal cihazları şunlardır: sinyal lambaları, tehlike uyarı sinyali (yanıp sönen, tüm sinyal lambalarının aynı anda yanması) ve fren lambaları.

Pozisyon cihazları (araçları ve bağlı araçları işaretlemek için cihazlar): arka plaka lambası, ön pozisyon lambası, arka pozisyon lambası, arka sis lambası, park lambası, yan pozisyon lambası, işaret lambası, gündüz sürüş lambası (gündüz sürüş lambası), olmayan - üçgen arka reflektör, üçgen arka reflektör, üçgen olmayan ön reflektör, üçgen olmayan yan reflektör, yüksek görünürlük işaretlemesi (çerçeveyi, aracın hatlarını işaretlemek için retroreflektif şeritler), hareketli ışıklar (reflektör), özel ışık veren cihazlar aydınlatma işaretleri (dönen ve yanıp sönen ışıklar), ADR'de kullanılacak retroreflektif plakalar ve yansıtıcı sinyaller, belirli ve benzer kargoların taşınmasına yönelik retroreflektif plakalar ve yansıtıcı

sinyaller.

Düz bir yolda 25 km/s'den daha yüksek bir hızla hareket edemeyen araçların uzun farlara sahip olmasına gerek yoktur.

Ön ve arka konum lambaları, işaret lambaları, yan işaret lambaları ve arka plaka lambaları aynı anda açılır veya kapatılır.

Araçlara üçgen olmayan iki arka reflektör takılmamalıdır.

Takılan araçlara iki adet üçgen arka reflektör takılı olup, araçlara takılması yasaktır.

Düz bir yolda 25 km/saatten daha yüksek bir hızda sürülemeyen araçlarda fren lambası bulunmamalıdır.

Araçlarda ve bağlı araçlarda sürücü ve yolcular için olan alanda dahili aydınlatma bulunmalıdır.

Yavaş araç

"Yavaş araç" işareti

Yapısı gereği 30 km/saat'ten daha yüksek bir hızda hareket edemeyen veya yolda 30 km/saat'ten daha düşük bir hızla hareket eden araç ve ona bağlı araç, trafikte belirli işler yapılırken işaretlenmelidir. Önceki hükümlere uygun olarak "Yavaş araç" işaretiyle.

Aracın arka tarafında en az bir adet "Yavaş Araç" tabelası bulunmalıdır.

Araçta yalnızca tek bir »Yavaş araç« tabelası varsa, tabela aracın sol tarafına gelecek şekilde yerleştirilmelidir.

Ağır Araç

Römorklar hariç, izin verilen azami ağırlığı 12.000 kg'ı aşan nakliye araçları, Yönetmelik hükümlerine uygun olarak "Ağır araç" işaretiyle işaretlenmelidir.

Ağır vasıtalar için plakalar

Uzun araçlar için masalar

İzin verilen en büyük ağırlığı 10.000 kg'a kadar olan ve aks uzunluğu da dahil olmak üzere uzunluğu 8 m'yi aşan bağlı araç, belirtilen hükümlere göre "Uzun araç" tablosuyla işaretlenir.

Ayrıca uzunluğuna bakılmaksızın izin verilen en büyük ağırlığı 10.000 kg'ı aşan çekici araç da belirlenen hükümlere göre "Uzun Araç" tablosu ile işaretlenir.

Ağır ve uzun ömürlü bir, iki veya dört "Uzun araç" veya "Ağır araç" işaretine sahip olmalıdır, işaretlerin sayısı ise bunların aracın arkasına monte edilme olasılığına bağlıdır.

Kamyon markalama tablosu

Otobüs

Yolcu taşıma araçlarında merdivenler yolcuların güvenli giriş çıkışını sağlamalıdır. Binek aracın koridor yüzeyi, giriş çıkışları ve merdivenleri kaymaz olmalıdır.

Otobüsteki merdivenler

Sürücü kabının iç alanı ve yolcu alanı, sürücünün ve dolayısıyla araçtaki yolcuların yaralanmamasını sağlayacak şekilde donatılmalıdır.

Motorlu taşıtta ve ona bağlı olarak sürücü ve yolcular için gerekli olan mahalde iç aydınlatma bulunmalıdır.

İki katlı otobüsler

Araç ve yolcu taşımak için kullanılan araçta havalandırma donanımı bulunmalıdır.

Yolcu taşıyan 25'ten fazla koltuğu olan otobüs ve trolleybüslerde takograf hariç araçtaki tüm elektrik devrelerini kesen bir anahtar bulunmalıdır. Anahtar kolu sürücünün elinin kolayca erişebileceği bir yerde olmalıdır.

Çamurluklar

Kamyondaki Çamurluklar

Otomatik olarak boşaltılan arazi araçları ve kamyonlar hariç olmak üzere, saatte 30 km'den daha yüksek hızlara ulaşabilen araçlarda ve bunların eklentilerinde çamurluklar tüm tekerleklerle yerleştirilmeli ve takılmalıdır.

Hız göstergesi

Az ışık koşullarında güvenilir okunabilirlik sağlamak için, kat edilen mesafe ölçer (İngiliz kilometre sayacı) ile hız göstergesi (İngiliz hız göstergesi), konum ışıkları açıkken yanıp sönen bir ışıkla donatılmalıdır.

Hız sınırlayıcı

Araç ve otobüslerde belirlenen hükümlere göre hız sınırlayıcının bulunması zorunludur.

Bu cihaz her zaman basınç altındaysa, pnömatik servis freni cihazında basınç göstergesi mevcuttur.

Sinyal cihazı - kapının kapanmasını kontrol etmek için ışık ve şehir içi trafik (şehir) otobüslerinin donatılması gereken yolculara sinyal vermek ve almak için bir cihaz.

Çekme ve bağlı araçların bağlanmasına yönelik cihaz, yukarıda belirtilen hükümlere uygun olarak onaylanmalı ve kurulmalıdır.

Aletlerin yedek ve ek donanımları

Tek dingilli römorklar, şehir içi trafiğe yönelik otobüsler ve belediye hizmetlerine yönelik araçlar hariç olmak üzere yolcu ve eşya taşıma araçlarının, takip cihazlı bir stepneye sahip olması gerekir.

Lastikler veya jantlar patlak bir lastikle güvenli sürüş için bir güvenlik sistemi ile donatılmışsa veya araçta patlak lastiği geçici olarak sabitlemek için uygun bir araç (örn. basınçlı püskürtme veya köpük) varsa, stepne yukarıdaki araçlara sahip olmamalıdır. şişe vb.).

Rrota rezervë e automjetit tërheqës mund të vendoset në mjetin e bashkëngjitur.

Yangın söndürücü

Mjetet e transportit të udhëtarëve dhe mallrave duhet të pajisen me aparat zjarrfikës të mbushur me pluhur të përcaktuar me akte normative varësisht nga kategoria e automjetit.

Yangın söndürücü

Güvenlik üçgeni

Motorlu araçlarda, üç veya daha fazla tekerleğin yolda durduğunu belirten bir işaret (emniyet üçgeni) bulunmalıdır.

Motorlu taşıtlarda, bağlı bir taşıtın yanı sıra tehlikeli madde taşıyan taşıtların çekilmesi durumunda iki emniyet üçgeni bulunmalıdır.

Organize konvoy yolda durduğunda, konvoyda en son durdurulan aracın arkasına iki adet emniyet üçgeni yerleştirilmelidir.

Güvenlik üçgeni

İlkyardım kutusu

Yolcu ve eşya taşıyan araçlarda bir ilk yardım kutusu bulunmalıdır, 25'ten fazla koltuğu olan otobüslerde ise iki kutu bulunmalıdır.

İlkyardım kutusu

Emniyet takozları

İzin verilen en büyük ağırlığı 5000 kg'ın üzerinde olan yolcu ve kargo taşımacılığının yaşamları, hareketsizlik sigortası takozunun yanı sıra takograf veya gözetim sistemi ile donatılmalıdır.

Otobüste, tehlike durumunda kullanılacak şekilde uygun şekilde konumlandırılmış yeterli sayıda cam kırıcı bulunmalıdır.

Takozlar

Yedek ampüller

Şehir içi trafik otobüsleri hariç yük ve binek araçlarda, araçtaki aydınlatma yerlerinin en az yarısında yedek lamba bulunması zorunludur. Kablosuz aydınlatma cihazları (Xenon, Neon, LED vb.) ile donatılmış araçlarda yedek ampul bulunmasına gerek yoktur.

İzin verilen maksimum araç uzunluğu:

- otobüsler hariç araçlar -12 m
- kafalı ekli aletler -12 m
- yönetmeliklere uygun yarı römorklar - 12 m
- römorkörler - 16,50 m
- iki dingilli otobüsler - 13,50m
- ikiden fazla dingilli otobüsler - 15 m
- düğüm otobüsleri - 18,75 m.

İzin verilen en büyük kütle (maksimum) ve araçların toplam kütlesi:

- tek dingilli römork - 10 t
- çift dingilli römork - 18 t
- üç dingilli römork - 24 ton.

Beş (5) veya altı (6) dingilli araç seti - üç dingilli römorklu iki dingilli araç - kırk (40) ton.

5. TEKERLEK DEĞİŞTİRİLMESİ ESNASINDA ALINACAK ÖNLEMLER

Kategoriler C1, C, D1 ve D

TEKERLEK DEĞİŞTİRİLMESİ ESNASINDA ALINACAK ÖNLEMLER

Tekerleği değiştirirken sürücü, önceki talimatları uygulayarak tüm güvenlik önlemlerini almalıdır. Aşağıda tekerleği değiştirmenin güvenli yollarından biri verilmiştir.

1. Aracın lastik değiştirmeye hazırlanması

Tekerleğin serbest bırakılmasının başlangıcı

Sürüş esnasında lastiğin havası inmişse/hasar görmüşse, araç öncelikle yolun dışına bir park yerine veya başka bir güvenli yere götürülmeli, motor kapatılmalı, farlar açık ve el freni etkinleştirilmeli, vites değiştirici uygun vitese geçirilmeli ve vites değiştirilmelidir. Aracın hareket etmesini önlemek için emniyet takozları yerleştirin. Sürücünün, durmasına ve park etmesine izin verilmeyen yerde aracı durdurmak zorunda kalması durumunda, durdurulan aracın arkasına belli bir mesafede emniyet üçgeni yerleştirilir ve karayolu trafiğinin gerektirdiği şekilde tüm sinyal lambaları açılır. tüzük.

Tüm yolcuların araçtan inmesi tavsiye edilir. Tekerleğin güvenli bir şekilde değiştirilebilmesi için aracın düz ve kaygan olmayan bir yüzey üzerinde durması gerektiği unutulmamalıdır. Stepne genellikle bagajda ve bazı araçlarda arka kapıda bulunur.

Değişimine başlamadan önce stepnenin düzgün olup olmadığı, yani lastik basıncının öngörülen kurallara uygun olup olmadığı kontrol edilir.

Sürücünün sıklıkla yaptığı bir hata, cıvataları çıkarmadan önce aracı kaldırmaktır. Bijonlar araç kaldırılmadan önce gevşetilir, çünkü bu daha stabil olmasını sağlar. Cıvatalar saat yönünün tersine gevşetilir. Cıvataların kilidini elle açmak zorsa, ayak anahtarın üzerine ağırlık konularak yerleştirilir.

2. Aracın kaldırılması

Vinci tahtaya yerleştirilmesi

Vincin sağlam bir yüzeye yerleştirilmesi tavsiye edilir. Araç yumuşak bir yüzey üzerindeyse, vincin altına sert bir metal plaka, beton levha veya tahta veya bu koşullar altında mevcut olan herhangi bir şey gibi sağlam bir şey yerleştirilir. Aksi takdirde vinç ve araç zarar görebilir.

Vincin araç altına yerleştirilmesi üretici tarafından sağlanan yere yapılıp, çoğu zaman konumlar araç gövdesinin alt kısmında işaretlenir. Vinci doğru yere yerleştirdikten sonra aracın kaldırılmasına başlanır.

3. Güvenlik önlemleri

Tekerleğin civatadan gevşetilmesi

Aracı kaldırırken tüm civatalar gevşetilir, vinçten düşmesi durumunda yerinde kalması için önceden stepnenin aracın altına yerleştirilmesi tavsiye edilir. Sadece vinçle tutuluyorsa ve başka bir güvenlik önlemi yoksa, aracın altına konulması tehlikelidir.

4. Tekerleğin çıkarılması

Lastiğin çıkarılması

Cıvataları çapraz çiftler halinde ikişer ikişer gevşetin ve tekerleği çıkarın.

5. Lastiğin değiştirilmesi

Lastiğin değiştirilmesi

Güvenlik nedeniyle, vincin serbest kalması durumunda hasarlı lastiğin aracın altına yerleştirilmesi tavsiye edilir. Stepne yerine yerleştirilir. Tekerleğin ortasındaki merkez deliğe (janttaki merkez delikten geçen boru) yerleştirilir, ardından tüm cıvata deliklerini hizalamak için tekerlek elle hareket ettirilir. Cıvatalar deliklere yerleştirilerek mümkün olduğu kadar elle sıkılır. Araç indirildikten sonra anahtar cıvatalarını ancak saat yönünün tersine sıkın.

6. ARACIN İNŞAATI NEDENİYLE GÖRÜŞ SINIRLAMASI

ARACIN İNŞAATI NEDENİYLE GÖRÜŞ SINIRLAMASI

Karayolu trafik kurallarına göre "Sınırlı görüş alanı" - görünmez virajlar, çıkıntılar bulunan yol veya herhangi bir fiziksel engel, herhangi bir nesne nedeniyle trafik katılımcısının bulunduğu yerden görebildiği sınırlı alan olarak veya benzeri kabul edilir.

Kör nokta

Ancak görüş alanı (görüş alanı) sınırlaması, aracın yapısından kaynaklanabilir, özellikle aracın "kör nokta" olarak adlandırılan gözle görülemediği ve araç sürücüsünün hareket halinde olduğu tarafta olabilir. yanda dış aynalardan görülemeyen bir araç olmadığından emin olmak için omzunun üzerinden bakmak zorunda kaldı. Bu, trafik şeridini değiştirmeden önce, sola dönerken, sollama yaparken, sollama yaparken veya araçla yapılan herhangi bir işlem sırasında gereklidir.

Kamyonun dikdörtgen yüzeyi

Kamyon ve otobüslerin açılı ön yapısı, direksiyonun dik konumunun önemli bir rol oynadığı sürücüye iyi bir görüş alanı sağlar.

Kamyon ve otobüsün veya araç gruplarının sürücüsü, arkasında hareket eden karayolu taşıtlarının görüş alanını sınırlayan büyük boyutlar nedeniyle, trafik veya yol koşullarının bu taşıtların hareketlerini kolaylaştırmasına izin vermesi durumunda bunu dikkate almalıdır. Araçlar özellikle bazı nedenlerden dolayı yavaş hareket etmek zorunda kalıyorsa.

Yeni tip kamyon ve otobüslerde "kör nokta" olarak adlandırılan etkiyi ortadan kaldırmak amacıyla, bu araçların yan taraflarında tam görünürlük sağlayan ileri teknolojik cihazlar yerleştirilerek karayolu trafik güvenliği artırılmaktadır.

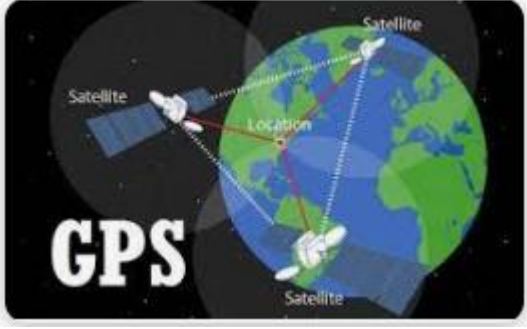
Kamyon sürücüsü, taşıma sırasında yükün yol görüşünü kapatmasına izin verilmediğini, çünkü bunun yol güvenliğini tehlikeye atacağını aklında tutmalıdır.

**7. AUTOKART'I OKUMAK, SEYAHAT PLANLAMAK,
ELEKTRONİK YÖNLENDİRME CİHAZLARINI (GPS) KULLANMAK**

AUTOKART'I OKUMAK, SEYAHAT PLANLAMAK, ELEKTRONİK YÖNLENDİRME CİHAZLARINI (GPS) KULLANMAK

Geçmişte Autocart'lar kullanılıyordu, ancak Küresel Konumlandırma Sisteminin (GPS) kullanıma sunulmasıyla birlikte bunların kullanımının artık hiçbir önemi kalmadı.

GPS – dünyanın yörüngesinde dönen uydulara dayanan ve radyo sinyallerini GPS sistemiyle donatılmış araçlara yerdeki alıcıya ileten bir sistemdir.

GPS - aracın konumunu/konumunu ve belirli bir yöndeki seyahat yolunu etkinleştirir ve doğru bir şekilde gösterir.

GPS – bir yol bölümünde trafik sıkışıklığı varsa trafik durumunu gösterir.

8. ARAÇ YÜKLEME, YÜK DENETİMİ İLE İLGİLİ GÜVENLİK FAKTÖRLERİ

Kategoriler C1 ve C

ARAÇ YÜKLEME VE YÜK DENETİMİ İLE İLGİLİ GÜVENLİK FAKTÖRLERİ (Kategori C1 ve C)

Karayolu trafik kurallarına göre, araçtaki yükün karayolu trafiğinin güvenliğini engellemeyecek veya tehlikeye atmayacak şekilde yerleştirilmesi ve gerektiği takdirde güçlendirilip örtülmesi öngörülmektedir.

Kamyon şoförü, malların alınması, taşınması ve teslim edilmesinden sorumludur. Araç üzerindeki yükün belirtilen boyutları, araç kapasitesini, aks yükünü, izin verilen maksimum ağırlığı ve yol teknik özelliklerini aşmasına izin verilmez ve tüm bunların sorumluluğu kamyon sürücüsüne aittir.

Kamyon şoförü, malları kabul etmeden, yani yüklemeden önce, belgelerin tamamının düzgün olup olmadığını, ardından miktarın belgelerde yazıldığı gibi olup olmadığını, herhangi bir hasar veya benzeri olup olmadığını kontrol etmelidir.

Kamyona yükleme

Kamyon şoförü, belgelerin düzgün olduğundan emin olduktan sonra yükleme sırasında malların güvenliğine ve miktarına dikkat eder.

Yükleme sırasında hasar görebilecek kargolar için, kargoya ait talimatlar doğrultusunda ek önlemler alınarak, kendi alanı içerisinde hareket etmemesi ve hasar görmemesi sağlanmalıdır. Kargonun taşıma sırasında dökülme riski varsa üzeri kapatılıp yola dökülmemesi için emniyete alınmalıdır.

Kamyonda mal yükleme ve boşaltmaya yönelik ekipmanlar kuruluysa, kamyon sürücüsü bu ekipmanları kullanmadan önce tüm güvenlik önlemlerini alır.

Tehlikeli mal kargosu ister sıvı ister katı olsun, kamyon sürücüsünün, Tehlikeli Malların Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Avrupa Anlaşması (ADR) kapsamına girenler gibi belirli mal kategorilerinin taşınmasına ilişkin gerekliliklere uyması gerekir.

Tehlikeli maddeler

Malları kabul ettikten ve her şeyin yolunda olduğundan emin olduktan sonra sürücü, malların kabul edildiğini imzalar ve yürürlükteki mevzuata göre mallarla ilgili belgeleri alır ve yetkili kişinin talebi üzerine ibraz etmekle yükümlüdür.

Kamyon şoförü, malı teslim aldıktan sonra, sürüş süresini dikkate alarak belirtilen noktaya taşımayı yapmış, taşınan yükün güvenli sürüşü etkilemeyecek veya tehdit oluşturmayacak şekilde sabitlenmesi gerekmektedir. hayata, sağlığa, mülke veya çevreye.

Acil durumlar veya yokuş yukarı manevralar da dahil olmak üzere araç kullanım türleri dikkate alındığında:

- yükler, aracın yanlarına veya yüzeylerine göre birbirlerine göre konumlarını yalnızca minimum düzeyde değiştirebiliyorsa ve,

- Yönetmelikler aksini öngörmedikçe kargo, bulunduğu alanı terk edemez veya yükleme yüzeyinin dışına çıkamaz.

Son noktaya gelindikten sonra eğer kamyon üzerine monte edilen mekanizmalar ile mallar boşaltılıyorsa, sürücünün yükün cinsine göre yükü boşaltmadan önce tüm güvenlik tedbirlerini alması gerekmektedir. Mal teslimi sonrasında tarafların evrakları imzalanarak kargonun taşınması tamamlanmış olur.

YOLCULARIN TAŞINMASI KONUSUNDA SÜRÜCÜNÜN SORUMLULUKLARI

(Kategoriler D1 ve D)

Otobüsle toplu yolcu taşımacılığını gerçekleştiren sürücü, karayolu taşımacılığı kurallarının öngördüğü her türlü yolcu taşımacılığına yönelik kurallara uymak zorundadır.

Otobüs şoförü, özellikle uzun yolculuklarda, sürüş süresini ve karayolu ulaşım kurallarının öngördüğü mola/molaları dikkate alarak yolcunun güvenliğine ve konforuna dikkat etmelidir.

Otobüs şoförü aşağıdakilerin otobüse girmesine izin vermez:

- Altı (6) yaşını doldurmamış refakatsiz çocuk,
- Bulaşıcı hastalığı olan kişiler,
- cesetler,
- Sarhoş veya uyuşturucu etkisi altında olan kişiler,
- Sağlığa veya çevreye zararlı ve tehlikeli olan tehlikeli maddeler,
- giysileri lekeli, bagajı hasarlı veya kötü kokan kişiler.

Otobüs şoförü, yolcu kabul etmeden önce otobüsün hijyenik koşullarına dikkat etmeli, yolcu kabulü sırasında engellilere, körlere, yaşlılara öncelik vermeli, refakatçisi olmayan çocuklara özel dikkat gösterilmelidir. yetişkin yaşta olup bu kişilere olanaklara göre koltuklar tahsis edilmektedir. Yolcuları kabul ettikten sonra tüm kapıların kapalı olduğundan emin olun, otobüste varsa emniyet kemeri takılmasına ilişkin talimatları verin. Her yolcuya bir seyahat bileti veya ulaşım için geçerli herhangi bir belgenin sağlandığını doğrular.

Düzenli doğrusal taşıma yapıyorsa ve zamanında varmak için seyahat sırasına göre sürüşü planlar. Bir sonraki istasyon veya otobüs durağı hakkında zamanında bilgi sağlar. Otobüs durağında durduktan sonra otobüsün kapılarını yolcuların çıkışı veya kabulü için açarak yolcuların otobüse kolay erişimini sağlar.

Yolculuk bittikten sonra otobüs şoförü, yolcuların inmesi için otobüsün kapılarını açar ve eğer yolcu varsa bagajlarını onlara verir. Otobüs şoförü, yolcuları indirdikten sonra kimsenin bir şey unutmadığını kontrol eder, eğer unutulmuşsa bunu bir sertifikayla birlikte operatöre veya otogar görevlisine teslim

eder. Dört dingilli ve üç parçalı özel ölçülere sahip otobüsler, çok sayıda yolcunun bulunduğu şehir içi ulaşımda, otobüs duraklarından yolcuların çok kolay giriş çıkış yapmasına olanak sağlayan kapıları geniş olarak kullanılmaktadır.

Kişisel ihtiyaçları için otobüslerle yolcu taşıyan sürücünün karayolu taşımacılığına ilişkin kurallara uyması gerekmektedir. Kişisel ihtiyaçlara yönelik otobüste bu tür ulaşım için bir yazı bulunmalıdır. Sürücünün, dosyasında bulunan ve ilgili belgelere sahip olanlar dışında yolcu almasına izin verilmez.

Çocukların/öğrencilerin otobüsle organize ulaşımı

Çocukları/öğrencileri düzenli bir şekilde taşıyan sürücü, onların giriş, ulaşım ve çıkış sırasındaki güvenliğinden sorumludur. Otobüs uygun bir işaretle işaretlenmeli ve çocuk taşımıyorsa bırakılmalı veya sarılmalıdır. Giriş ve çıkış sırasında tüm yön göstergeleri açık olmalıdır.

Yolcuların konforu ve güvenliği, hareket öncesi gerekli kontroller, bilgi testi öncelikli olmalı ve tüm otobüsler için geçerli olmalıdır (toplu taşıma ve kişisel ihtiyaçlara yönelik otobüsler, özel boyutlu otobüsler, yalnızca D, DE, D1, D1E kategorileri için).

**9. C, CE, D ve DE KATEGORİLERİYLE İLGİLİ EK KURALLAR İÇİN
GENEL BİLGİLERİN DOĞRU OLARAK DOĞRULANMASI**

İÇTEN YANMALI MOTORUN YAPIMI VE ÇALIŞMASI

İçten yanmalı motor, yakıtın kimyasal enerjisini, aracı hareket ettirmeye yarayan mekanik işe dönüştürme görevine sahiptir.

İçten yanmalı motor türleri

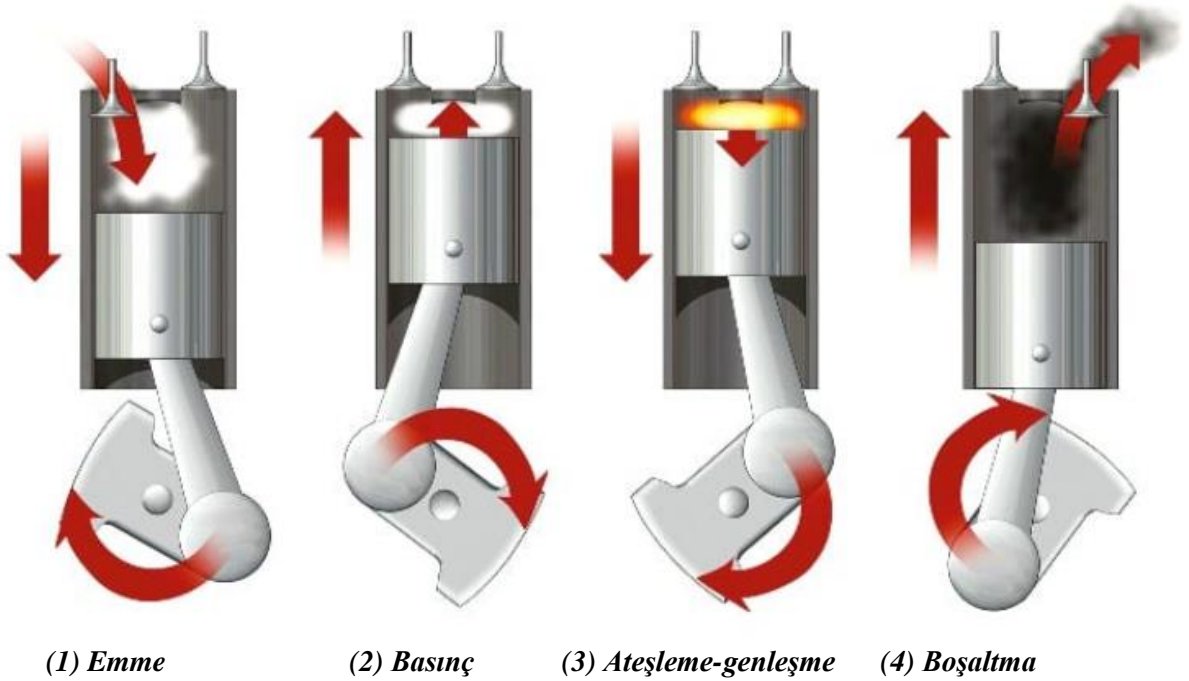
İçten yanmalı motorun tasarım tipine ve çalışma özelliklerine göre çeşitli kriterlere göre sınıflandırılırlar:

- Kullanılan yakıtın türüne göre - benzin, motorin, gaz;
- Soğutma tipine göre - sıvı ve hava;
- Yakıt karışımının (karbüratör, gaz ve enjeksiyon) hazırlanma yöntemine göre;
- Silindirlerin konumuna bağlı olarak - sıralı ve V şeklinde;
- Yakıt karışımının ateşleme moduna göre - zorlamalı ateşleme ve kendiliğinden tutuşma ile.

İnşaat aşağıdaki parçaları içerir:

- Engellemek;
- Silindir;
- Sabitleme mekanizması;
- Gaz dağıtım mekanizması;
- Yanıcı bir karışımın sağlanması ve ateşlenmesi ve yanmış gazların uzaklaştırılması için sistemler.

İçten yanmalı motorun çalışması

Motor görev döngüsü

Bir çevrim, emme (1), sıkıştırma (2), ateşleme-genleşme (3) ve boşaltma (4) işlemlerini içerir.

Yakıt besleme sistemi

Motora önceden belirlenen miktarlarda ve doğru zamanda yüksek kaliteli yakıt verilmesini sağlar.

Bu dizel motor sisteminin parçaları şunlardır: depo, ön filtre, AC pompa, borular, ikinci filtre, yüksek basınç pompası, yüksek basınç boruları, enjektörler, emme ve egzoz manifoldları, hava filtresi ve depodaki yakıt miktarı göstergesi . Günümüzde teknolojik olarak gelişmiş motor besleme sistemleri çok daha karmaşıktır.

Motor ateşleme sistemi

Ana ekipmanı alternatör, elektrik sağlayan akü ve motor olan motoru çalıştırma görevi vardır.

Yakıt ateşleme sistemi

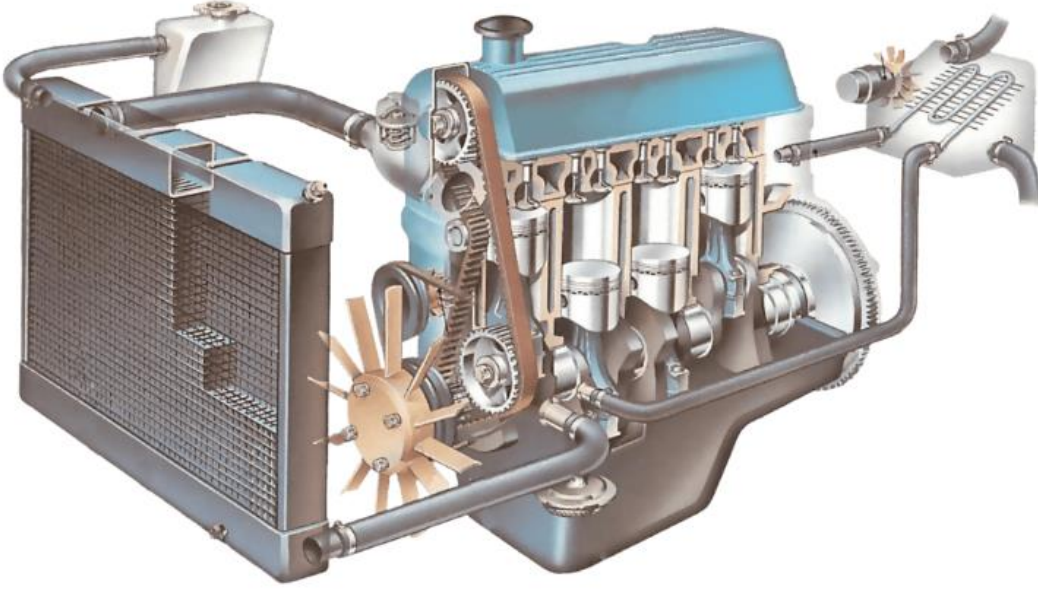
Tüm atmosferik koşullarda yakıtı tutuşturma görevi vardır, özellikle sıcaklıkların düşük olduğu kış aylarında zorluklar ortaya çıkar. Akımı sağlayan akü, alternatör, ardından akımı düşük voltajdan yüksek voltaja dönüştüren bombina, elektrikli bujiler ve otto-motorlardaki ateşleme malzemesini ateşlemeye yarayan alçak ve yüksek voltajlı elektrik kabloları aracılığıyla doldurulur.

Motor soğutma sistemi

Araçtaki soğutma sisteminin amacı, motor çalışırken aşırı ısıyı uzaklaştırmaktır.

Bu sistemin ana parçaları şunlardır:

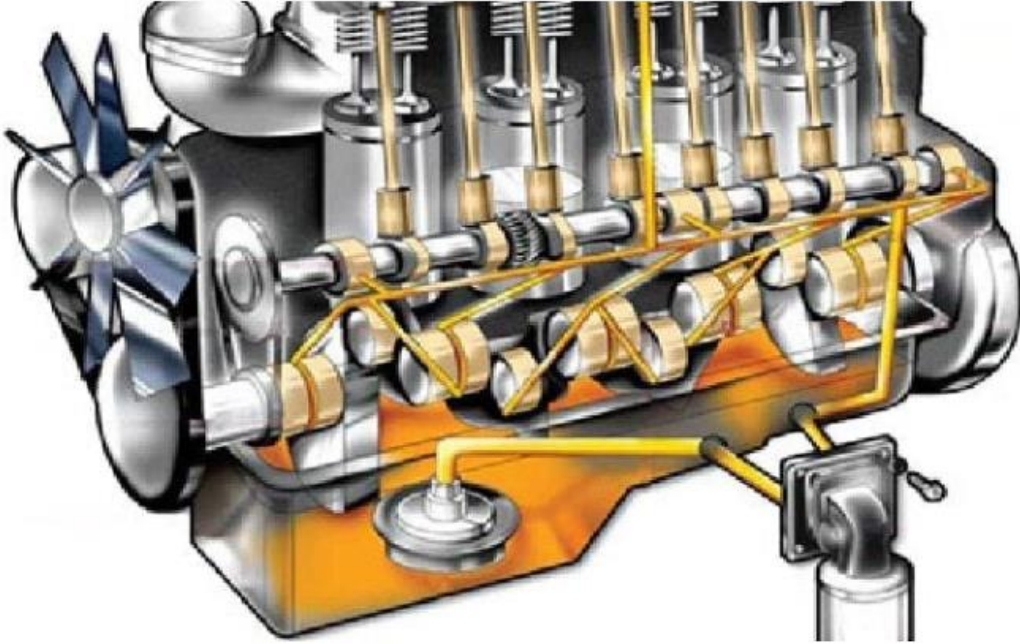
- radyatör,
- Su Pompası,
- Soğutucu fan,
- termostat.

Su soğutma sistemi

Yağlama sistemi

İçten yanmalı motorlarda yağlama sisteminin görevi temas yüzeyindeki sürtünmeyi azaltmaktır, buna bağlı olarak enerji tüketimi ve yüzey aşınması da azalır, bu da otomatik olarak motorun hassas elemanlarının stabilitesinin artmasına neden olur.

Motor yağlama sistemi

Yağlama sisteminin ana parçaları şunlardır: karter, yağ pompası, yağ filtreleri, yağ valfleri, borular ve yağ soğutucusu.

Motorda kullanılan yağ, üreticinin talimatlarına uygun olmalıdır. Sürücünün kış aylarında düşük sıcaklıklar nedeniyle daha ince yağ kullanmaya dikkat etmesi gerekiyor. Sürüş, çalışma sıcaklığına ulaşana kadar motorun az sayıda devriyle başlatılmalıdır.

Araç elektrik sistemi

Motorun çalıştırılması ve aracın aydınlatma ve sinyal cihazlarının ve çalışması aracın elektrik akımıyla ilgili diğer cihazlarının çalışması için akım sağlamaya yarar. Alternatör, motor çalışırken akünün şarj edilmesini sağlar ve mekanik enerjiyi elektrik enerjisine dönüştürür. Motor miline bağlanan kayış sayesinde devreye alınır. Ana parçalar şunlardır: rotor ve stator.

Süspansiyon sistemi

Süspansiyon sistemi, yaylar ve amortisörler, bozuk yollarda sürüş sırasında oluşan direnç kuvvetlerini yumuşatmaya veya tamamen söndürmeye yarar, böylece bu kuvvetler aracın destek yapısına aktarılır. Amortisörler hasar gördüğünde (örneğin yağ veya gaz eksikliği nedeniyle), frenleme ve viraj alma sırasında araç dengesiz hale gelir (viraj alırken aracın yanal olarak büyük oranda sallanması), fren mesafesi artar ve yolcular kendilerini daha az rahat hissederler. Amortisörlerin hasar görmesi sonucu aracın uğrayabileceği zararlar şunlardır: lastiklerin ön kısmının eşit olmayan şekilde aşınması, yayların ve direksiyon sisteminin darbelere maruz kalan kısımlarında hasar.

Günümüzde yeni araçlar, engebeli yol yüzeylerinde bile sürüş konforunu artıran gelişmiş sistemlerle donatılmıştır.

Verici sistemi

Çekiş kuvvetini ve torku aracın çekiş tekerleklerine aktarma görevi vardır.

Bu sistem sürtünme, dişli kutusu, kardan mili, güç dağıtıcıları, ana şanzıman, diferansiyel, yan redüktörler ve yarım millerden oluşur.

Aydınlatma ve sinyalizasyon cihazları

Kamyon ve otobüslerdeki aydınlatma ve sinyal cihazları otomobillerdekiyle aynı işleve sahiptir.

Boyama ve donmaya karşı koruma

Kış mevsiminde sıcaklığın düşük olduğu durumlarda sürücünün zamanında antifriz kullanmaya dikkat etmesi gerekir çünkü soğutma sistemindeki su kolaylıkla donarak motorun donmasına neden olabilir. Araç sürüşten önce kar/buz/don gibi atmosferik yağışlarla kaplıysa, sürücü bunu araçtan çıkarmalı ve yan camlara zarar vermemeye dikkat etmelidir. Önemli miktarda buz temizlendikten sonra camlardaki buzun daha kolay erimesi için motor çalıştırılır. Trafığe arkadan ve yandan bakabilmek için sürücü aynalarında da buz çözme işlemi yapılmalıdır.

Kar yağışı sırasında sürüş

Günümüzde ileri teknolojik sisteme sahip araçlarda, uzaktan kumanda ile ısıtma çalıştırılarak camlardaki buz/buz eritilmekte, böylece sürücü ısıtmayı etkinleştirdikten sonra zaman kaybetmeden hemen sürüşe başlayabilmektedir. Bu özellikle seyahat programına uyması gereken otobüsler için önemlidir.

Pnömatiklerin yapımı, montajı, doğru kullanımı ve bakımı ilkeleri

Tekerleklerin üzerinde araç ile yol arasındaki bağlantıyı kuran ve araç ile yol arasında oluşan kuvvetleri ileten pnömatikler bulunur. Yaptıkları göreve göre tekerlekler çekişli veya tahrikli (yönlendirilmiş) olabilir.

Lastik, tekerleğin yolla doğrudan temas halinde olan ve aracın yola etki ettiği kuvvetleri ileten ana parçasıdır. Pnömatik, lastik ile yol arasındaki temasın kalitesine bağlı olan aracın tüm özelliklerini etkiler; örneğin: frenleme özellikleri ve dinamik özellikler, kontrol edilebilirlik; sürüş konforunu ve yakıt tüketimini etkiler.

İç lastiksiz lastikler - "Tubeless".

Lastiğin aşağıdaki gereksinimleri karşılaması gerekir: kendisiyle yol arasında uzunlamasına ve enine yönde yüksek bir sürtünme katsayısına (yapışma) sahip olmak, küçük yuvarlanma direnci, yüksek radyal elastikiyet, yol üzerinde düşük spesifik basınç, yırtılmaya karşı direnç, aşınmaya karşı direnç dış etkiler örneğin: mekanik, kimyasal, atmosferik vb.

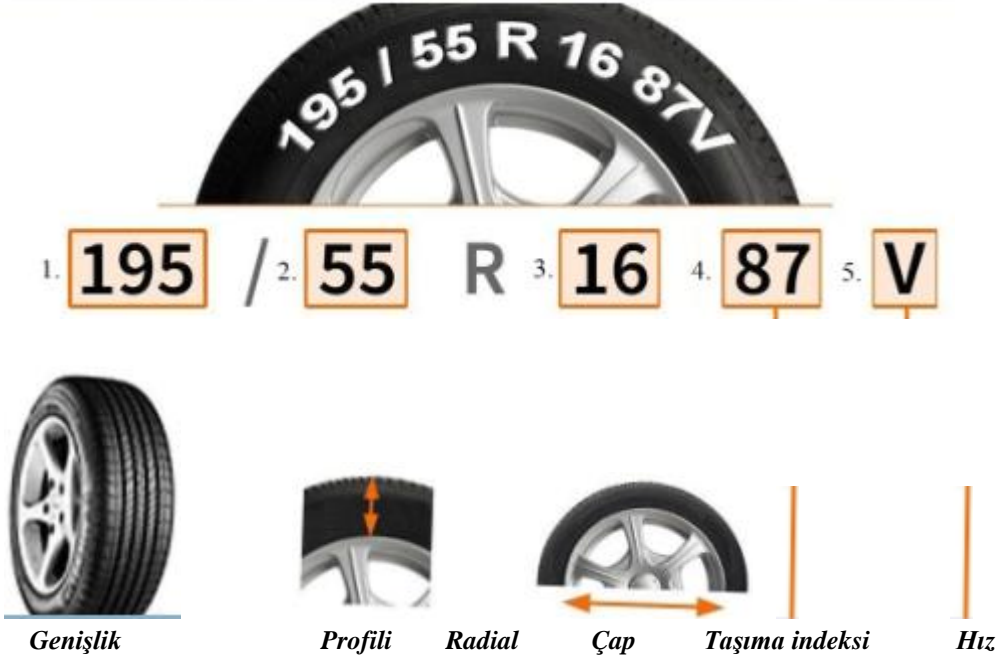
Yapısına göre pnömatik diyagonal ve radyal olabilir. Radyal lastiğin diyagonal lastiğe göre avantajları şunlardır: daha az yuvarlanma direnci, her türlü sürüş koşulunda yolla iyi temas, daha fazla stabilite, zayıf tabanlı yollarda sürüş sırasında daha az ağırlık.

Koruyucu, lastiği dış etkenlerden koruma ve lastiğin yol ile iyi temasını sağlama görevine sahip olan dış tabakasıdır.

Aynı araç aksındaki lastikler aynı boyuta, dış şekline, yük kapasitesine, hız özelliklerine, tipine (kış/yaz), yapısına (radyal/çapraz vb.) ve marka/tipine sahip olmalıdır.

Sırt yüzeyindeki lastik katmanlarının derinliği yaz için en az 1,6 mm, kış için en az 4 mm olmalıdır.

Pnömatik markalama

Taşıma araçlarına yönelik radyal lastiğin işareti aşağıda gösterilmiştir:
Orada:

- 195 - nominal lastik genişliği,
- 55 – lastik profili
- R - radyal lastik işareti,
- 16 - tekerlek çapı,
- 87 - yatak indeksi,
- V - hız işareti.

Artık güvenli ve hızlı değişime olanak sağlayan cihazlar kullanıma girdiğinden, pnömatiklerin montajının bu tür hizmetleri yapan atölyelerde yapılması tavsiye edilmektedir.

Pnömatiklerin bakımı yapılmalı, içlerindeki hava basıncı düzenli olarak kontrol edilmeli, pnömatiklerdeki basınç üreticinin talimatlarına uygun olursa dayanıklılıkları daha uzun olur, yol trafik güvenliği artar, yolcular daha rahat sürüş yapar.

Yeni araçlarda pnömatiklerin beklenen basınca sahip olmadığını gösteren bir cihaz bulunmaktadır.

Aracın günlük kullanımı ve bakımı

Yukarıda belirtilen kurallara göre aracın, karayolu trafiğine güvenli katılım için teknik koşulların yanı sıra hijyenik açıdan da uygun olması gerekiyor.

- Motor ekipmanlarının ve diğer önemli ekipmanların yol güvenliği açısından çalışmasını sağlamak amacıyla, araçlarda günlük önleyici teknik kontroller gerçekleştirilmekte olup, bunlar arasında aşağıdakilerin kontrolleri yer almaktadır:

aydınlatma sistemleri vb.

- sistemin çalışması, direksiyon ve frenlemenin yanı sıra,
- aracın çalışması için önemli olabilecek diğer kontroller.

- motordaki yağ miktarı (aracın düz bir yüzey üzerinde olması),
- transmisyon kayışları (alternatör, motor mili, fan vb.),
- Su soğutmalı ise soğutma sistemindeki sıvı miktarı,
- fren yağı seviyesi;
- ön cam silecek sıvısı miktarı (silecek sürücüsü),
- çift tekerlekli ve iç kısımda ne olduğuna odaklanarak pnömatiklerin görsel muayenesi,
- Süspansiyon sistemleri, sinyalizasyon sistemleri,

Akıllı araç sistemleri

Bilgiye dayalı olarak yol güvenliğini ve çevre korumasını artıran akıllı araç sistemleri veya sürücü destek sistemleri, modern araçların temel bileşenleridir.

Hız sınırlama cihazları

Karayolu güvenliğini artırmak amacıyla yük ve yolcu taşıyan araçlara hız sınırlayıcıların takılması gerekmektedir.

ACC hız regülatörü (eng. Adaptif Hız Sabitleyici)

ACC hız sabitleyici

ACC sistemi, öndeki araçla mesafeyi korumak için otomatik olarak yavaşlayan ve hızlanan akıllı bir araç hız kontrol sistemidir. Araç sürücüsüne yol koşullarına bağlı olarak saniyeler içinde güvenli mesafeyi koruması talimatını verir.

ACC, önde giden araçlara çarpışmadan önce tehlike hakkında bilgi verir ve doğrudan tehlike anında fren yapmaya başlar.

Kilitlenmeyi Önleyici Fren Sistemi ABS (Kilitlenmeyi Önleyici Fren Sistemi)

Kilitlenmeyi önleyici fren sistemi (ABS), frenleme durumunda sürücünün bir kazayı önlemek için araçta manevra yapmasına ve araç frenlenirken tekerleklerin kilitlenmesini önlemesine yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır. Bu, maksimum yavaşlama sırasında doğrudan aracın stabilitesini ve manevra kabiliyetini sağlar.

Normal şartlarda lastiklerin yol ile teması, aracın doğru şekilde yönlendirilebilmesini sağlar. Öte yandan frenleme sonrası tekerlekler çok hızlı bir şekilde kilitlendiğinde, yüksek ısı sonucu lastikler yeteneklerini kaybeder ve aracın hareketi kontrol edilemez hale gelir.

TPMS lastik basıncı izleme sistemi (Lastik Basıncı İzleme Sistemi)

TPMS lastik durumu kontrol sistemi lastik basıncını kontrol altında tutmaya yardımcı olur. Bu amaçla tekerleğin elektronik sistemine ek olarak her tekerleğe sensörler de entegre edilmiştir. Dalgalar aracılığıyla bir kontrol cihazına sinyal gönderirler. Bu sensörler lastik basıncı ve sıcaklığı hakkında bilgi sağlar. Lastik basıncı düşük olduğunda veya basınç hızlı düştüğünde sistem, optik (görsel) veya akustik (işitsel) sinyallerle uyarı verir. Bu kalıcı kontrol sayesinde hem daha yüksek güvenlik sağlanıyor hem de doğru basınçla lastiğin ömrü uzatılıyor ve aynı zamanda yakıt tüketimi de azaltılıyor. TPMS sistemi, gösterge panelindeki lambayı yakarak sürücüyü uyarır; bu, sistemin araç için minimum basıncın altında bir lastik basıncı tespit ettiği anlamına gelir. Lastikler en kısa sürede kontrol edilmeli ve lastik basıncı kontrol edilmelidir. Çoğu durumda, lastikler uygun şekilde şişirildiğinde ışık söner.

Çekici araç ile ek araç arasında bağlantı (kilitleme) sistemi

Trafik kurallarına göre bu öğrenme konusunda kullanılan terimler aşağıdaki anlamlara sahiptir: Karayolu trafiğine bir bütün olarak katılan motorlu taşıtlar ve bunlara bağlı taşıtlar grubu; **Yarı römork** - ön dingili olmayan, toplam kütesinin bir kısmı, yan tarafı çekici araca yaslanacak şekilde ön kısmı aracılığıyla çekici araca taşınacak şekilde yapılmış olan araç; **Hafif römork** - izin verilen maksimum kütesi yedi yüz elli (750) kg'dan fazla olmayan, takılı araç; **Römork** - dönen yol üzerinde tüm kütesini aksları aracılığıyla taşıyabilecek şekilde yapılmış karayolu taşıtıdır. Cihazın her yöne hareket edebilmesini sağlayacak şekilde menteşeli aracın simetrik ve dikey uzunlamasına düzleminde bulunması gereken çekici araç ile römorku bağlama cihazı, çekici aracı bağlama cihazının eksenini ve bağlantı cihazı araç aksamının ayrılmasını önleyen bir sigortaya sahip olmalıdır. Bu cihazın aracın en güçlü kısmı için güçlendirilmesi gerekmektedir. Römorku çekici araca bağlarken sinyalizasyon ve frenleme cihazları takılmalı ve bunların çalıştığı doğrulanmalıdır. Çekici araç ve römork, araç grubunun güvenli hareketini sağlayacak ve garanti edecek şekilde birbirine bağlanmalıdır.

Arıza nedenlerinin doğrulanması

Yeni araçlarda olası kusurlar, sembollere veya akustiklere dayalı olarak sunulan teknolojik cihazlarla gösterilir. Motorun çalışmasıyla ilgili bazı arızalar, motorun bloke olmasına yol açabileceğinden derhal kaçınılmalı, yol güvenliğini doğrudan etkileyen ekipmanlardaki arızalar ise sürüşün durdurulması ve araçtaki arızaların giderilmesi, teşhislerinin yapılması gerekir.

Römorku çekici araca bağlamak ve ayırmak için kullanılan cihazların durumu da olası kusurlara karşı görsel olarak kontrol edilmelidir.

Mevcut arızaların önleyici araç bakım ve onarımı

Güvenlik açısından bakıldığında, aracın koruyucu bakımı, karayolu trafiğine katılan aracın, özellikle ekipman mekanizması da dahil olmak üzere yol güvenliğini doğrudan etkileyen ekipmanların güvenli olması için sürüşten önce her defasında önleyici tedbirler almamız gerektiği anlamına gelir. Karayolu trafiğine bir bütün olarak katılan araç topluluğunun kilitlenmesi ve kilidinin açılması için.

Araçtaki arıza tespit edildikten sonra araçtaki olası arızaların ortadan kaldırılması için arızanın teşhis edilmesi gerekir.

Yükün sözleşme şartlarına göre teslim alınması, taşınması ve teslim edilmesi konusunda sürücünün sorumlulukları (sadece C, CE kategorileri için)

Kamyon veya araç grubunun sürücüsü, kargo taşımacılığı bölümünde anlatıldığı gibi malların teslim alınması, taşınması ve teslim edilmesinden sorumludur.

KAYNAKÇA :

1. *Karayolu Trafik Kuralları Kanunu.*
2. *Ehliyet Kanunu.*
3. *Karayolu Taşıma Kanunu.*
4. *Yollar Kanunu.*
5. *Trafik kuralları ve yol güvenliği metodolojisi.*
6. *Yukarıda belirtilen kanunlardan çıkan yönetmelikler.*
7. *Xhevat Gashi - A ve B kategorisi için sürücü belgesi.*
8. *İnternet kaynakları.*
9. *Diğer kaynaklar.*